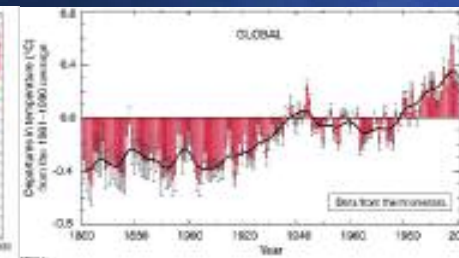
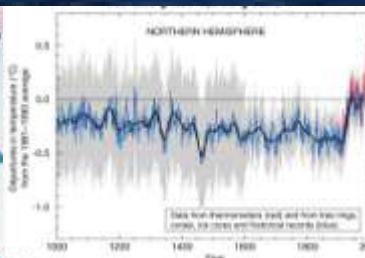
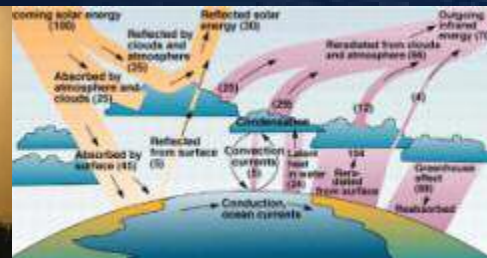

BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU Ở VIỆT NAM

Trình bày tại Hội thảo về biến đổi khí hậu

(Hội An, 31 / 7 / 2009)

PGS.TS. Trần Thục,

Viện trưởng Viện Khoa học Khí tượng Thủy văn và Môi trường

LỒNG GHÉP VẤN ĐỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU TRONG CÁC KẾ HOẠCH PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI CỦA VIỆT NAM

Sự cần thiết phải lồng ghép (1)

1) BĐKH đã thực sự ảnh hưởng đến các kế hoạch phát triển:

- Thiên tai như bão, lũ, hạn hán... đang gia tăng cùng với sự tăng nhiệt độ toàn cầu.
- Những kế hoạch phát triển, từ việc xây dựng các công trình thủy lợi đến chính sách phát triển đô thị và khu dân cư cần phải thích ứng được với tác động hiện tại cũng như tác động tiềm tàng của BĐKH.

Sự cần thiết phải lòng ghép (2)

2) Tác động tiềm tàng của BĐKH cần phải được xét đến trong các kế hoạch phát triển:

- Ngay cả trường hợp tác động của BĐKH là chưa được xác định rõ, thì các kịch bản BĐKH cũng đủ để minh chứng cho các hoạt động thích ứng.
- Sẽ giảm được tổn thất nếu thực hiện sớm các giải pháp thích ứng, đặc biệt là đối với các công trình hạ tầng có tính vĩnh cửu.
- Trong mọi trường hợp, các hoạt động phát triển nếu không tính trước thì rất khó có thể thay đổi trong tương lai để thích ứng với BĐKH. Thí dụ như phá rừng ngập mặn, phát triển khu dân cư ở khu vực có nguy cơ bị tác động bởi BĐKH.

Sự cần thiết phải lồng ghép (3)

4) Nhiều hoạt động phát triển thường là chưa xét đến BĐKH, đôi khi cả dao động khí hậu

- Một số yếu tố khí tượng, khí hậu đã được xem xét, từ chọn lựa giống cây trồng đến thiết kế đường giao thông, các công trình năng lượng.
- Tuy nhiên, không phải tất cả các rủi ro có nguồn gốc khí hậu đã được cân nhắc trong các quyết định. Nhiều kế hoạch chỉ chú trọng đến ngắn hạn mà bỏ qua dài hạn.
- Các chiến lược phát triển KT-XH, xóa đói giảm nghèo, phát triển của ngành/địa phương thường không xét đến BĐKH, mà chỉ chú trọng đến rủi ro của khí hậu ở hiện tại. Ngay cả khi BĐKH đã được đề cập thì thường thiếu các hướng dẫn thực hiện.

Những rào cản (1)

Câu hỏi:

- Vì sao quá khó khăn trong lồng ghép vấn đề BĐKH vào các kế hoạch phát triển?

Câu trả lời thông thường là:

‘...Thiếu nhận thức về BĐKH của các nhà hoạch định và hạn chế về nguồn lực để thực hiện các giải pháp thích ứng...’

Những rào cản (2)

Câu trả lời là quá tổng quát?

...Nhưng các chi tiết thì khá phức tạp...

Những rào cản (3)

Sự phân cấp và các rào cản khác làm hạn chế việc lồng ghép

- Những nhà chuyên môn về BDKH thường tập trung vào một cơ quan, thiếu các hướng dẫn chuyên ngành và dự án.
- Các nhà quản lý ngành thường đã “quá tải trong công tác lồng ghép” (HIV&AIDS, đói nghèo, giới, ĐTM, ĐMC...).
- Nhiều dự án được đầu tư trong 3-5 năm, chưa đủ dài để xét đến tác động tiềm tàng, dài hạn của BDKH.
- Kêu gọi đầu tư cho thích ứng với BDKH là khó khăn hơn so với các hoạt động dễ nhìn thấy khác, như: đối phó với tình trạng khẩn cấp, phục hồi và xây dựng sau thiên tai (Phương thức đầu tư đã được xác lập).

Những rào cản (4)

Các số liệu về BĐKH thường là không liên quan trực tiếp đến các quyết định đầu tư phát triển:

- Các kế hoạch phát triển cần nhiều thông tin về khí hậu, tuy nhiên các mô hình chỉ có thể dự đoán tin cậy một số yếu tố: Dự đoán nhiệt độ thì dễ hơn là lượng mưa; thông tin về cực trị khí hậu là rất cần thiết cho thiết kế nhưng khó dự đoán hơn là giá trị trung bình.
- Đôi khi mức độ chi tiết về không gian và thời gian của các kịch bản BĐKH chưa phù hợp với kế hoạch phát triển: Dự án cần số liệu ở địa phương nhỏ nhưng các kịch bản chưa đáp ứng được.

Những rào cản (5)

Đôi khi phải đánh đổi giữa phát triển và BĐKH

- Nguồn vốn thì hạn chế nhưng có nhiều vấn đề cấp bách cần phải đầu tư (đói nghèo, cơ sở hạ tầng) trong khi đó, các tác động của BĐKH thì chưa nhìn thấy rõ.
- Ở cấp dự án: Lòng ghép được coi là tạo thêm thủ tục phức tạp và làm tăng đầu tư.
- Lợi ích đầu tư trước mắt thường lấn át kế hoạch dài hạn thích ứng với BĐKH: Nuôi tôm, phá rừng ngập mặn, phát triển cơ sở hạ tầng sẽ tạo công ăn việc làm và thu nhập, nhưng sẽ làm gia tăng tính dễ tổn thương của vùng ven biển đối với BĐKH.

Giải pháp (1)

Làm cho các thông tin về BĐKH trở thành có liên quan và có thể sử dụng được

- Giúp cho các nhà lãnh đạo có đủ thông tin để ra quyết định: xác định được chi phí và lợi ích của việc lồng ghép.
- Quan trọng hơn là tác động của BĐKH đến kế hoạch phát triển.
- Rất khó có thể giảm tính chưa chắc chắn của các kịch bản BĐKH, nhưng cung cấp những thông tin đầy đủ và rõ ràng về tính chưa chắc chắn này sẽ giúp ích rất nhiều để các nhà hoạch định và đầu tư thực hiện quy hoạch và quyết định đầu tư.

Giải pháp (2)

Xây dựng và áp dụng các công cụ đánh giá rủi ro về khí hậu

- Cùng với việc nâng cao chất lượng các thông tin khí hậu, cần đánh giá các rủi ro tiềm tàng của BĐKH đến kế hoạch phát triển → các nhà ra quyết định có thể ưu tiên hóa các giải pháp ứng phó.
- Ở cấp dự án: các công cụ đánh giá tốt sẽ giúp xác định được các yếu tố liên quan đến dự án, ảnh hưởng của chúng ra sao và những tác động của chúng đối với sự thành công của dự án.

Giải pháp (3)

Xác định các đối tượng và sử dụng các thông tin BĐKH phù hợp

- Các đối tượng sử dụng thông tin BĐKH và lồng ghép: quy hoạch sử dụng đất, chiến lược phòng chống thiên tai, thiết kế cơ sở hạ tầng, ĐTM, ĐMC. Hiện tại ĐTM chỉ đánh giá tác động của dự án đến môi trường nhưng chưa đánh giá tác động của môi trường đến dự án.
- Gắn BĐKH vào trong quá trình quy hoạch.
- Đảm bảo trách nhiệm điều phối của cơ quan hữu quan.
- Chú trọng không những các dự án đầu tư mà cả các cơ chế chính sách.

Giải pháp (4)

Chú trọng đến việc thực thi các giải pháp đã có

- Thay vì cần xây dựng các giải pháp ứng phó mới, BĐKH chỉ đòi hỏi thực thi các giải pháp đã có, các ưu tiên về phát triển và môi trường. Thí dụ: xóa đói giảm nghèo, tiết kiệm năng lượng, tài nguyên nước, trồng và bảo vệ rừng, phòng chống lũ, xây dựng công trình bảo vệ bờ, nạo vét lòng dẫn, bảo vệ rừng ngập mặn... Hầu hết các giải pháp này đều đã có trong các kế hoạch quốc gia, ngành nhưng chưa được thực hiện tốt.
- Cần tháo gỡ được những rào cản trong thực thi các giải pháp đã có, trước khi xét đến lòng ghép vấn đề BĐKH.

Giải pháp (5)

Khuyến khích việc điều phối và chia sẻ kinh nghiệm

- Xây dựng cơ cấu tổ chức để thực hiện việc lồng ghép.
- Các phương án:
 - Gắn kết mục tiêu phát triển thiên niên kỷ với cách tiếp cận từ dưới lên về ứng phó với BĐKH.
 - Sự tham gia của cộng đồng.
- Hợp tác khu vực: Hầu hết các kế hoạch thích ứng là ở cấp quốc gia, nhưng những tác động là xuyên biên giới. Vì thế cần có nỗ lực chung của khu vực.

TRÌNH TỰ THỰC HIỆN

Bước 1

Xác định chỉ tiêu của quá trình lồng ghép BĐKH

Bước 2

Đánh giá tác động của BĐKH đến các chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển KT-XH, phát triển ngành và địa phương

Bước 3

Đánh giá quá trình thực hiện các chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển ngành và địa phương

Bước 4

Đánh giá nhận thức và năng lực nhằm thực hiện quá trình lồng ghép

Bước 5

Đánh giá các tác động của quá trình lồng ghép (tích cực và tiêu cực)

Bước 6

Xây dựng cơ chế và chiến lược lồng ghép (gồm cả các vấn đề về tài chính, kinh tế và chính sách)

Bước 7

Thực hiện quá trình lồng ghép trong từng chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển ngành và các địa phương